

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้ผู้เรียน
มีคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑
ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตคลองสาน

จัดทำโดย นางสาวศิริกานต์ คุณสินธุ์
ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษาคำนาฏการพิเศษ
สังกัด ฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตคลองสาน

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๓๐
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐

๑. ชื่อเรื่อง

การพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตคลองสาน

๒. หลักการและเหตุผล

จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๗๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เป้าหมายที่ ๒ คนทุกช่วงวัยมีทักษะความรู้ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ ตัวชี้วัดให้ครู/ผู้ดูแลเด็กมีความรู้และทักษะในการดูแลเด็กที่ถูกต้อง จัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้านตามวัยที่เพิ่มขึ้น แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๕๖ – ๒๕๗๕) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ มหานครสำหรับทุกคน ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย ๓.๓ การศึกษาสำหรับทุกคน แผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๓) ยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาสมรรถนะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กรุงเทพมหานครมีความเป็นมืออาชีพ และหนึ่งในห้าของนโยบายผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเน้นคุณภาพชีวิตดี (CARE) ดูแลคุณภาพชีวิตประชาชนสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ ซึ่งในปัจจุบันการให้ความรู้แก่เด็กปฐมวัยให้ถูกต้องและรอบด้านตามวัยมีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นการปูรากฐานความรู้/ทักษะที่ถูกต้องรอบด้านตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะการส่งเสริมให้เด็กมีคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

ศตวรรษที่ ๒๑ สถานการณ์โลกมีความแตกต่างจากศตวรรษที่ ๒๐ และ ๑๙ ระบบการศึกษา ต้องมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริง ในประเทศสหรัฐอเมริกา แนวคิดเรื่อง "ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑" ได้ถูกพัฒนาขึ้น โดยภาคส่วนที่เกิดจากวงการนอการศึกษา ประกอบด้วย บริษัทเอกชนชั้นนำขนาดใหญ่ เช่น บริษัทแอปเปิ้ล บริษัท ไมโครซอฟท์ บริษัทวอลต์ดิสนีย์ องค์กรวิชาชีพระดับประเทศ และสำนักงานด้านการศึกษาของรัฐ รวมทั้งก่อตั้งเป็นเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (Partnership for ๒๑st Century Skills) หรือเรียกย่อๆว่า เครือข่าย P๒๑ หน่วยงานเหล่านี้มีความกังวลและเห็นความจำเป็นที่เยาวชนจะต้องมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ ๒๐ และ ๑๙ จึงได้พัฒนาวิสัยทัศน์และกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ขึ้น และยังมีนักการศึกษาอีกท่านหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้ดังกล่าวให้กว้างขวางขึ้น คือ เซอร์เคน โรบินสัน นักการศึกษาระดับโลก โดยได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงแนวคิดการจัดการศึกษาระบบโรงเรียน มาเป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดอย่างสร้างสรรค์และเข้ากับบริบทของโลกที่ได้เปลี่ยนแปลงไป ส่วนการพัฒนาทักษะแห่งอนาคตใหม่ในประเทศไทยนั้น ผู้ที่ริเริ่มและมีบทบาทสำคัญในการผลักดันคือ ศ.นพ. วิจารณ์ พานิช ซึ่งความท้าทายด้านการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ในการเตรียมนักเรียนให้พร้อมทั้งชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นเรื่องสำคัญของกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ ๒๑ ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้

นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ ๒๐ และ ๑๙ โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ ๒๑ นี้ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ

ครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการให้ความรู้ ปลูกฝังทักษะ คุณธรรม จริยธรรมและทักษะที่จำเป็นแห่งศตวรรษที่ ๒๑ บทบาทหน้าที่ของครูมีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัย เพื่อให้ทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะในยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย มีความก้าวหน้า และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากและรวดเร็วขึ้น ดังนั้น ครูจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้พร้อมและพัฒนาตนเองให้ทันยุคที่เปลี่ยนไป อีกทั้งต้องมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาด้านทักษะวิทยาการให้ทันสมัยเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เทคนิค วิธีการเรียน การสอนแบบใหม่ๆ ที่มีประสิทธิภาพ ฝ่ายการศึกษาทำหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ให้ความรู้และเพิ่มพูนศักยภาพแก่บุคลากรในสังกัด และยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนมีเป็นคนดี มีความรู้ มีทักษะในการดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ และสามารถพัฒนาประเทศได้ต่อไปในอนาคต ผู้จัดทำจึงสนใจศึกษาพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อให้ครูปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจแนวทางการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๓.๒ เพื่อส่งเสริมการการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Communities : PLC) ของครูปฐมวัยของสำนักงานเขตคลองสานในระดับโรงเรียน

๓.๓ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๔. เป้าหมาย

๔.๑ จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยที่มีทันสมัยทันการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๔.๒ พัฒนาคู่มือในสังกัดสำนักงานเขตคลองสาน จำนวน ๗ โรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๕. ความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดทำรายงาน

๕.๑ แนวคิดเกี่ยวกับ SWOT Analysis

ผู้จัดทำได้นำการวิเคราะห์องค์ประกอบภายในและปัจจัยภายนอกในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตคลองสาน โดยการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน จุดแข็ง จุดอ่อนตามหลักการของ 4M (Man Money Management and Material) เข้ามาพิจารณา ดังนี้

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
Man - ครูมีความรู้ความสามารถทั้งด้านวิชาการและเทคโนโลยี	Man - ครูบางส่วนขาดความเข้าใจในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ - ขาดการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑
Money - มีงบประมาณสนับสนุนในการจัดการศึกษาอย่างเพียงพอ	Money - การจัดสรรงบประมาณไม่ตรงตามความต้องการ
Management - มีการบริหารจัดการบุคลากรปฐมวัยเพียงพอต่อจำนวนห้องเรียน	Management - ครูปฐมวัยบางส่วนมีหน้าที่รับผิดชอบอื่น ทำให้จัดการเรียนการสอนได้ไม่เต็มที่
Material - มีอุปกรณ์เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ทันสมัย ใช้งานได้สะดวกรวดเร็ว	Material - การซ่อมบำรุงใช้เวลานาน และมีขั้นตอนการดำเนินงานหลายขั้นตอน
โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threat)
- ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ - การสื่อสารที่ทันสมัยในปัจจุบัน สามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว	- หลักสูตรการศึกษาของชาติไม่สอดคล้องกับ ความเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน

๕.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัย (Early Childhood) เป็นคำที่เราใช้เรียกเด็กตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึง ๖ ปี ซึ่งอยู่ในวัยที่คุณภาพของชีวิตทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กำลังเริ่มต้นอย่างเต็มที่ (Massoglia.๑๙๙๗ : ๓) ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการวิจัย “การจัดบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ .๒๕๒๒ : ๘) ได้ระบุไว้ในรายงานผลการวิจัยดังกล่าวว่า “เด็กปฐมวัย” หมายถึง เด็กก่อนวัยเรียน หรือเด็กที่เรียนในชั้นอนุบาล ๑ และ ๒ ในโรงเรียนอนุบาลของรัฐและเอกชน รวมทั้งเด็กที่เรียนในชั้นอนุบาล ๑ และ ๒ ในโรงเรียนอื่นที่เปิดชั้นอนุบาล ๑ และ ๒ หรือชั้นเด็กเล็กเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนซึ่งโดยทั่วไปมีอายุประมาณ ๓-๖ ปี

การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง ๖ ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะที่พิเศษแตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็ก

ในวัยนี้มีชื่อเรียกต่างกันไปหลายชื่อ ซึ่งแต่ละโปรแกรมมีวิธีการและลักษณะในการจัดกิจกรรมที่ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปแบบต่างๆ กัน

๕.๓ แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ (๒๑st Century Skills) วิจารย์ พานิช (๒๕๕๕: ๑๖-๒๑) ได้กล่าวถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ ดังนี้

สาระวิชาที่มีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ ๒๑ ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา (content หรือ subject matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของศิษย์ โดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้

สาระวิชาหลัก (Core Subjects) ประกอบด้วย

ภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลก

ศิลปะ

คณิตศาสตร์

การปกครองและหน้าที่พลเมือง

เศรษฐศาสตร์

วิทยาศาสตร์

ภูมิศาสตร์

ประวัติศาสตร์

โดยวิชาแกนหลักนี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือหัวข้อสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก ดังนี้

ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑

ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness)

ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economics, Business and Entrepreneurial Literacy)

ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy)

ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy)

ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)

ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่

ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม

การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา

การสื่อสารและการร่วมมือ

ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจรรณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ดังนี้

ความรู้ด้านสารสนเทศ

ความรู้เกี่ยวกับสื่อ

ความรู้ด้านเทคโนโลยี

ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญดังต่อไปนี้

ความยืดหยุ่นและการปรับตัว

การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง

ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม

การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability)

ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility)

ทักษะของคนในศตวรรษที่ ๒๑ ที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การเรียนรู้ ๓R x ๗C ๓R คือ Reading (อ่านออก), (W)riting (เขียนได้), และ (A)ritmetics (คิดเลขเป็น) ๗C ได้แก่

Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจรรณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา)

Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม)

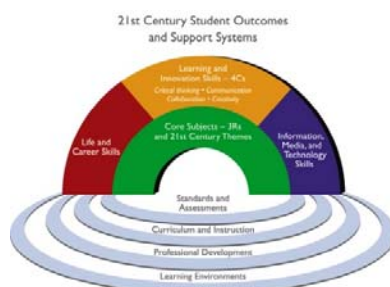
Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์)

Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ)

Communications, Information, and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ)

Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร)

Career and Learning Skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้)

ภาพ กรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่
การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องก้าวข้าม “สาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้
“ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑”

(๒๑st Century Skills) ครูให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง จะออกแบบการเรียนรู้ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้แบบ PBL (Problem-Based Learning) ของนักเรียน ซึ่งสิ่งที่เป็นตัวช่วยของครูในการจัดการเรียนรู้คือ ชุมชนการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ (Professional Learning Communities : PLC) เกิดจากการรวมตัวกันของครูเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานที่ของครูแต่ละคน

๕.๔ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Communities : PLC)

การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ PLC คือ การรวมตัว รวมใจ รวมพลังร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ PLC ย่อมาจาก Professional Learning Community ซึ่งหมายถึง Community of Practice (CoP) ในการทำหน้าที่ครู เป็นการรวมตัวกันทำงานไปพัฒนาทักษะและการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติหน้าที่ครูเพื่อศิษย์โดยรวมตัวกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากประสบการณ์ตรง ทำให้การทำงานที่ครูเพื่อศิษย์เป็นการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม ซึ่งอาจเป็นทีมในโรงเรียนเดียวกันก็ได้ ต่างโรงเรียนกันก็ได้ หรืออาจจะอยู่ห่างไกลกันก็ได้ โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่าน ICT

Rosenholtz (๑๙๘๙) ได้ทำการวิจัยพบว่า “ครูที่มีความรู้สึกว่า ตนเองมีความสามารถมักจะปรับปรุงตนเอง ยอมรับพฤติกรรมใหม่ๆ และพยายามพัฒนาวิชาชีพของตนเอง”

Sergiovanni (๑๙๙๔) ได้กล่าวว่า PLC เป็นสถานที่สำหรับ “ปฏิสัมพันธ์” ลด “ความโดดเดี่ยว” ของมวลสมาชิกวิชาชีพครูของโรงเรียน ในการทำงาน เพื่อปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียน หรืองานวิชาการ โรงเรียน

Hord (๑๙๙๗) มองในมุมมองเดียวกัน โดยมองการ รวมตัวกันดังกล่าว มีนัยยะแสดงถึงการเป็นผู้นำร่วมกันของ ครู หรือเปิดโอกาสให้ครูเป็น “ประธาน” ในการเปลี่ยนแปลง

Darling-Hammond & Bransford (๒๐๐๕) ได้พยายามพัฒนามาตรฐานระดับชาติของครูที่สะท้อนผลถึงสิ่งที่ครูต้องการในการสอนนักเรียนที่มีความหลากหลาย งานวิจัยของพวกเขามีจุดเน้นที่ “the better we know our students, the quicker we can intervene in their learning” นั่นคือ ถ้าครูยิ่งรู้จักนักเรียนของตนเองดีเท่าไร ก็ยังสามารถช่วยนักเรียนในการเรียนรู้ได้เร็วขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้แล้ว ในงานวิจัยยังเน้น ว่า นักเรียนที่ครูต้องรู้จักมีความต้องการครูที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีนวัตกรรม

วิจารณ์ พานิช, ๒๕๕๕ การมีคุณค่าร่วม และวิสัยทัศน์ร่วมกัน ไปถึงการเรียนรู้ร่วมกัน และการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ อย่างสร้างสรรค์ร่วมกัน การรวมตัวในรูปแบบนี้เป็นเหมือนแรงผลักดัน โดยอาศัยความต้องการและความสนใจของ สมาชิกใน PLC เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ สู่มาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นหลัก

องค์ประกอบของ (Professional Learning Community: PLC) มีดังนี้

๑. วิสัยทัศน์ ความเชื่อ และค่านิยม (Vision, Beliefs & Values)
๒. ความเป็นผู้นำ (Leadership)
๓. การชี้แนะ (Leading)
๔. สิ่งแวดล้อมเชิงบวก (Positive Environment)
๕. การปฏิบัติส่วนบุคคล (Personal Practice)

ประเภทของ PLC แบ่งออกเป็นประเภทดังนี้

๑. พันธมิตรครู (Teacher partnership) เน้น การปรับปรุงยุทธศาสตร์การสอนที่เฉพาะเจาะจง
๒. ทีมตามระดับชั้นเรียน (Grade-level teams) เน้นการร่วมมือในการวางแผนและการสอน
๓. ทีมตามสาระการเรียนรู้ (Content-area teams) เน้นการปรับปรุงหลักสูตร
๔. ทีมระหว่างหลักสูตร (Vertical teams) เน้นการจัดเตรียมความคาดหวังและประสบการณ์ของนักเรียน
๕. ทีมทั้งโรงเรียน (Whole school) เน้น นวัตกรรมการสอนและการเรียนรู้
๖. ทีมระหว่างเขตพื้นที่ (Cross district) เน้น ประเด็นของการปฏิบัติและความเท่าเทียมกัน

๖. กรอบแนวทางการดำเนินการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

กรอบแนวทางการดำเนินงาน ผู้จัดทำรายงานฯ ได้นำทฤษฎี PDCA (Deming Cycle) ของ W. Edwards Deming มาประยุกต์ใช้ ดังนี้

P : Plan วางแผนการดำเนินงาน

๖.๑ จัดตั้งคณะทำงาน ๓ คณะ ดังนี้

- คณะจัดประชุม ประกอบด้วย ผู้อำนวยการเขตคลองสาน (ที่ปรึกษา คณะทำงาน) ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตคลองสาน สรรหาการฝ่ายการศึกษา (ประธานคณะทำงาน) ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน ๗ คน และครูแกนนำปฐมวัย จำนวน ๒ คน (คณะทำงาน) หัวหน้าฝ่ายการศึกษา (เลขานุการคณะทำงาน) นักวิชาการศึกษาที่รับผิดชอบโครงการ (ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน)

- คณะประชุมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตคลองสาน สรรหาการฝ่ายการศึกษา (ประธานคณะทำงาน) ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน ๗ คน และครูปฐมวัย จำนวน ๒๔ คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน ๒ คน (คณะทำงาน) หัวหน้าฝ่ายการศึกษา (เลขานุการคณะทำงาน) นักวิชาการศึกษาที่รับผิดชอบโครงการ (ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน)

- คณะติดตามประเมินผล ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตคลองสาน สรรหาการฝ่ายการศึกษา (ประธานคณะทำงาน) ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน ๗ คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน ๒ คน (คณะทำงาน) หัวหน้าฝ่ายการศึกษา (เลขานุการคณะทำงาน) นักวิชาการศึกษาที่รับผิดชอบโครงการ (ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน)

๖.๒ ทำหนังสือเชิญผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายการศึกษา และครูแกนนำปฐมวัย ร่วมกันศึกษาข้อมูลผลการดำเนินงานที่ผ่านมา หลักสูตรปฐมวัย ที่ใช้จัดการเรียนการสอน ผลพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักเรียนปฐมวัย ที่ผ่านมา

D : Do ดำเนินการ/ปฏิบัติตามแผน

๖.๓ จัดทำคำสั่งเชิญ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน ๗ คน ครูปฐมวัย จำนวน ๒๔ คน ที่เลี้ยง ๓๑ จำนวน ๒๔ คน เข้าร่วมประชุมเสริมสร้างความเข้าใจในการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

๖.๔ จัดประชุมเสริมสร้างความเข้าใจในการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๗๔ แผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๕๖ – ๒๕๗๕) แผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๓) ระยะเวลา ๑ วัน

๖.๕ จัดทำคำสั่งเชิญคณะทำงานจัดประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน ๗ คน ศึกษานิเทศก์ประจำโรงเรียน จำนวน ๒ คน เชี่ยวชาญการที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ครูปฐมวัย จำนวน ๒๔ เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ แบบพหุค้ำง ระยะเวลา ๓ วัน ๒ คืน ณ จังหวัดราชบุรี

๖.๖ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัย โดยแบ่งกลุ่มในการประชุมเป็น ๕ กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนจำนวน ๑ กลุ่ม ครูปฐมวัย จำนวน ๓ กลุ่ม ให้ศึกษานิเทศก์ และ หัวหน้าฝ่ายการศึกษา เป็นพี่เลี้ยงประจำกลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มระดมความคิดร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ที่ส่งผลต่อการศึกษาระดับปฐมวัย จากนั้นนำจุดอ่อน (W) จุดแข็ง (S) อุปสรรค (O) โอกาส (T) ของแต่ละกลุ่มมาวิเคราะห์ร่วมกัน กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ (Vision) กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา (Strategy Decision) กำหนดกิจกรรม (Activity) ที่สำคัญตามกลยุทธ์และนโยบาย และจัดทำเป็นแผนกลยุทธ์ (Strategy Planning) สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัย

๖.๗ จัดทำรูปเล่มแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยของสำนักงานเขตคลองสาน

๖.๘ มอบหมายให้ข้าราชการครูปฐมวัยของแต่ละโรงเรียน นำแผนการพัฒนาการศึกษาระดับปฐมวัย (Master Planning) เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Planning) ของโรงเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

๖.๙ มอบนโยบายให้ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครูปฐมวัยสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Communities : PLC) ด้านการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย ภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียนในสำนักงานเขต

C : Check ประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรม

๖.๑๐ จัดทำคำสั่งเชิญคณะทำงานตรวจติดตามประเมินผล ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายการศึกษา และตัวแทนครูปฐมวัย ร่วมกันสร้างเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงาน และเกณฑ์การประเมินผลผู้เรียน

๖.๑๑ ดำเนินการตรวจติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โดยคณะทำงานตรวจติดตามประเมินผล ภาคเรียนละ ๒ ครั้ง

๖.๑๒ ดำเนินการติดตามจากผลการประเมินคุณลักษณะของนักเรียนตามคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ โดยให้ทางโรงเรียนส่งเอกสารผลการประเมินมายังฝ่ายการศึกษา

๘. งบประมาณ

งบประมาณในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตคลองสาน เป็นในการอบรมด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ให้แก่ ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน ๒๔ คน พี่เลี้ยง ๓๑ คน จำนวน ๒๔ คนแบ่งเป็น ๓ กิจกรรม เป็นเงิน ๘๐,๐๐๐.-บาท (แปดหมื่นบาทถ้วน) ดังนี้

กิจกรรมที่ ๑ จัดประชุมเสริมสร้างความเข้าใจในการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ให้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน ๗ คน ครูปฐมวัย จำนวน ๒๔ คน พี่เลี้ยง ๓๑ คน จำนวน ๒๔ คน ระยะเวลา ๑ วัน แบบไป-กลับ

กิจกรรมที่ ๒ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน ๗ คน ครูปฐมวัย จำนวน ๒๔ คนแบบพักค้าง ระยะเวลา ๓ วัน ๒ คืน ณ สถานที่เอกชน ในจังหวัดราชบุรี

กิจกรรมที่ ๓ จัดพิมพ์แผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จำนวน ๒๕ เล่ม

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

เป้าหมาย/วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	วิธีการ/เครื่องมือ
เป้าหมาย ๑. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ที่มีทันสมัยทันการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ๒. พัฒนาคู่มือครูปฐมวัยในสังกัดสำนักงานเขตคลองสาน จำนวน ๗ โรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑	ผลผลิต (Output) - มีแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ - จัดอบรมครูปฐมวัยและพี่เลี้ยงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตคลองสาน จำนวน ๔๘ คน	- รายงานจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา - จัดอบรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ - รายงานการจัดอบรม
วัตถุประสงค์ ๑. เพื่อให้ครูปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจแนวทางการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑	ผลลัพธ์ (Outcome) - ครูผู้สอนระดับปฐมวัย/พี่เลี้ยง ๓๑ มีความเข้าใจการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ เพิ่มขึ้น : มีคะแนนเฉลี่ยหลังอบรมเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๒๕	-ประเมินผลจากแบบวัดความรู้ก่อน/หลัง อบรม

เป้าหมาย/วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด	วิธีการ/เครื่องมือ
๒. เพื่อส่งเสริมการการสร้งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Communities : PLC) ของครูปฐมวัยของสำนักงานเขตคลองสานในระดับโรงเรียนเรียน	- มีการจัดประชุม/กิจกรรมร่วมกันอย่างน้อยภาคเรียนละ ๒ ครั้ง	- ติดตามจำนวนครั้งที่ร่วมมือกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
๓. เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑	- นักเรียนมีคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ : นักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินตามตัวชี้วัดร้อยละ ๙๐	- แบบประเมินคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑. กรุงเทพมหานครควรส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรการศึกษาของกรุงเทพมหานครที่มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการเป็นคนไทยในยุคไทยแลนด์ ๔.๐

๒. กรุงเทพมหานครควรสนับสนุนสร้งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community หรือ PLC) เพื่อให้มีการรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา ในการพัฒนานักเรียนของกรุงเทพมหานครให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต